

**ALAC – Centar za pružanje pravne pomoći
TRANSPARENCY INTERNATIONAL BIH
GODIŠNJI IZVJEŠTAJ 2012.GODINA**

TABELARNI PRIKAZ STATISTIKE TRANSPARENCY INTERNATIONAL I NARATIVNI PREGLED ZA ALAC SLUČAJEVE

PERIOD: **JANUAR – DECEMBAR 2012**

Žalba na	Broj pritužbi
1 PRAVOSUĐE	21
2 OBRAZOVANJE	25
3 ZDRAVSTVO	6
4 POLICIJA	7
5 PRIVATNI SEKTOR	16
6 IMOVINSKO-PRAVNI	20
7 DRŽAVNA UPRAVA	40
8 SUKOB INTERESA	10
9 PRISTUP INFORMACIJAMA	18
10 GRAĐEVINARSTVO-URBANIZAM	11
11 POREZI-FINANSIJE-CARINE	5
12 KATEGORIJA OSTALO	29
UKUPNO	208

KORUPCIJA PO SEKTORIMA

PRAVOSUDNE INSTITUCIJE 21 (10,10%)

SUDOVI (15 slučajeva u 2012.g.)

TI BIH je u toku 2012.g. zaprimio 15 (7,2%) predmeta koji se odnose na pritužbe u radu sudova na svim nivoima vlasti. Najveći broj prijava (7) se odnosio na dužinu postupka pred sudom, zatim (3) prijave stranaka da su oštećene odlukom sud zbog čega su u tim situacijama sumnjale na korumpiranost sudija, (2) prijave sudskih vještaka na sumnje u zakonit rad određenih sudija, (2) prijave na dogovor o izboru

advokata po službenoj dužnosti od strane sudija u FBiH i jedna (1) prijava stranaka da ih predsjednik jednog općinskog suda u FBiH neće da primi na razgovor. TI BiH u tim slučajevima stranke savjetovao o mogućnostima obraćanja instituciji Visokog sudskog i tužilačkog vijeće, kao i da u slučaju da su oštećene odlukom suda takve odluke mogu pobijati jedino izjavljivanjem pravnih lijekova

TUŽILAŠTVA (6 slučajeva u 2012.g.)

TI BiH je tokom 2012.g. u okviru ALAC projekta imao 6 (2,8%) slučajeva vezanih za rad tužilaštava. Najveći broj prijava se odnosio na nepostupanje tužilaštava po krivičnim prijavama stranaka (3), te nedavanje informacija prijaviocima krivičnih djela o postupanju tužilaštava (2) i „ćutanje administracije“ u slučaju kada se stranka poziva na ZoSPI.

TI BiH se tokom 2012.g. 22 puta obratio nadležnim tužilaštvima. Upućeno je 11 zahtjeva za pristup informacijama raznim tužilaštvima, a po prijavama stranaka koje su se žalile da ne mogu da ostvare pristup informacijama pred ovim institucijama. TI BiH je morao da urgira postanje, te je uputio 3 urgencije u nekoliko slučajeva nedostavljanja informacija od strane tužilaštava. U jednom slučaju izjavljena je i žalba zbog „ćutanja administracije“, koja je usvojena od strane glavnog tužioca i TI BiH je ostvario pristup informacijama. Takođe TI BiH je u toku 2012.g. dobio sudski spor protiv Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona kada je u pitanju pristup informacijama-naredbama o nesprovođenju/obustavi istrage, a o čemu je presudom odlučio Vrhovni sud FBiH. Tužilaštvo je u ponovnom postupku nakon presude opet donijelo odbijajuće rješenje, tako da je TI BiH morao ponovo da podnese tužbu i postupak je još uvijek u toku. TI BiH je protiv Kantonalnog tužilaštva u Tuzli tokom 2012.g. u još jednom slučaju nedostavljanja traženih informacija podnio tužbu Kantonalnom sudu u Tuzli. U rekordno brzom roku sud je donio odluku u korist Tužilaštva, a TI BiH je izjavio vanredni pravni lijek Vrhovnom sudu FBiH i predmet je još u proceduri. TI BiH je izjavio 3 pritužbe na odluke tužilaštava o obustavi istrage, od kojih je jedna odbijena a dvije su u proceduri.

Tokom 2012.g. upućene su 3 krivične prijave i 1 dopuna krivične prijave,

1. Dopuna krivične prijave Kantonalnom tužilaštvu u Sarajevu protiv Amera Memića koji je falsifikovao ispravu da bi se zaposlio u Upravi za šumarstvo Kantona Sarajevo, a ujedno i protiv nadležnih organa i službenih lica koja nisu prijavila izvršenje krivičnog djela falsifikovanja isprave uprkos postojanju obaveze službenih i odgovornih osoba da prijave izvršenje krivičnog djela.
2. Krivična prijava nezakonitih radnji u SO Gacko, koju je TI BiH zaprimio od stranke u okviru Centra za pružanje besplatne pravne pomoći, a koja je prosljeđena Okružnom tužilaštvu u Trebinju.
3. Krivična prijava protiv uprave rudnika u Banovićima, koju je TI BiH zaprimio od rudara iz rudnika u okviru Centra za pružanje besplatne pravne pomoći, a koja je prosljeđena Kantonalnom tužilaštvu u Tuzli
4. Krivična prijava protiv profesora predmeta farmakologija sa Veterinarskog fakulteta u Sarajevu, zbog navoda o primanju mita za polaganje pomenutog predmeta. Ova prijava upućena je Kantonalnom tužilaštvu u Sarajevu.

OBRAZOVANJE (25 slučajeva u 2012.g.)

25 (12,02%) prijava se odnose na korupciju u obrazovnom sistemu, što je za 10 više u odnosu na prethodnu 2011.g. Zanimljivo je da se čak 11 prijava odnosi na visokoškolske ustanove-fakultete i to najčešće na netransparentnost prilikom konkursnih procedura za izbor asistenata, zatim na neregularnosti vezane za projekte koji se sprovode na pojedinim fakultetima i sl. TI BiH je podnio krivičnu prijavu protiv profesora predmeta farmakologija sa Veterinarskog fakulteta u Sarajevu, zbog navoda o primanju mita za polaganje pomenutog predmeta. Ova prijava upućena je Kantonalnom tužilaštvu u Sarajevu. Takođe, TI BiH je početkom 2013.g. podnio krivičnu prijavu protiv Mašinskog fakulteta u Zenici zbog neizvršavanja sudske presude iz 2012.g., a kojom je naloženo ovom fakultetu da mora raspisati javni konkurs za izbor u zvanje. Neophodno je spomenuti da se veliki broj građana-prijavilaca žali što ne postoje jasna pravila za izbor nastavnog kadra na visokoškolskim ustanovama, tj. što su zakonima propisani samo minimalni uslovi koje kandidati trebaju da ispunjavaju, što daje pokriće raznim komisijama za izbor da se opredjeljuju za kandidate koji ispunjavaju minimum uslova u odnosu na kandidate sa boljim prosjekom, referencama i sl.

Kad je u pitanju osnovno obrazovanje, zaprimljene su 3 prijave koje se odnose na nezakonitosti u procedurama za izbor nastavnika, a ista je situacija i kada su u pitanju srednje škole (3 prijave). Nastavnici se najčešće obraćaju TI BiH za davanje pravnog savjeta po pitanju žalbi na konkursnu proceduru, kao i za provjeru samih konkursnih procedura-da li su sprovedene u skladu sa zakonom.

Preostali predmeti iz ove oblasti odnose se na kršenje pravila o dodjelama stipendija, zatim na izmjene pravilnika o nastavnom kadru tako da se recimo umjesto defektologa u radni odnos u školu može primiti i fizioterapeut (?), malverzacije u vezi izbora izdavačkih kuća za štampanje udžbenika i sl.

ZDRAVSTVO (6 slučajeva u 2012.g.)

Tokom 2012.g. zaprimljeno je 6 (2,88%) prijava koje se odnose na zdravstveni sektor. Sve prijave se odnose na različite slučajeve, npr. ukidanje Pravilnika o javnoj nabavci lijekova od strane ministarstva u FBiH, traženje mita od strane rukovodećeg osoblja za smještanje pacijenata u staračke domove, omogućavanje CT pregleda preko reda na listi čekanja, potplaćivanje doktora za određene nalaze na osnovu kojih se ostvaruje invalidska penzija, zapošljavanje u bolnice bez konkursa. Ono što je karakteristično kada su u pitanju ove prijave je da ne sadrže dovoljno informacija na osnovu kojih bi se moglo postupiti. Ipak, TI BiH se u većini slučajeva obraćao nadležnim institucijama i ukazivao na ove probleme.

POLICIJA (7 slučajeva u 2012.g.)

7 (3,37%) predmeta u 2012.g. se odnosi na rad policije. Od toga 2 prijave se odnose na nepostupanje policijskih uprava po zahtjevima za pristup informacijama koje su im građani upućivali. Od ostalih prijava značajno je spomenuti da je TI BiH uputio početkom 2013.g. krivičnu prijavu protiv graničnog policajca koji je prema navodima stranke zahtijevao mito u toku 2012.g. na graničnom prelazu Gradiška. TI BiH se prvobitno obraćao Graničnoj policiji BiH sa prijavom konkretnog ponašanja policajca, a s obzirom da u Graničnoj policiji BiH nisu utvrdili odgovornost, TI BiH je uputio prijavu nadležnom tužilaštvu. Takođe, TI BiH je davao pravne savjete građanima koji su se sukobili sa policajcima tokom protesta „Spasimo picin park“ koji su se dešavali

u ljeto 2012.g. u Banjaluci. Osim toga, anonimni građanin je prijavio i policijskog službenika koji je krivotvorio diplomu na osnovu koje se zaposlio u policijsku upravu, a protiv kog je sprovedjena, pa obustavljena istraga pred Kantonalnim tužilaštvom Tuzlanskog kantona. TI BiH je tražio kopiju naredbe o obustavi istrage od tuzilastva, međutim tuzilastvo je odbilo da dostavi traženu informaciju, zbog čega je TI BiH pokrenuo upravni spor pred nadležnim sudom.

PRIVATNI SEKTOR (16 slučajeva u 2012.g.)

TI BiH je tokom 2012.g. zaprimio 16 (7,69%) predmeta koji se odnose na nezakonitosti u radu privatnih ili privatizovanih preduzeća i udruženja. Bitno je naglasiti da se sve prijave razlikuju te da su različiti čak i prijavioci. Tako u ovoj kategoriji imamo prijave na loše sprovedene privatizacije državnih preduzeća, prijave radnika kojima poslodavci ne uplaćuju doprinose ili ih ne prijavljuju, zatim prijave rudara iz Banovića zbog neisplaćivanja plata uprkos sudskoj presudi u njihovu korist i sl. Najznačajniji predmet vezan za ovu kategoriju je svakako sprečavanje diskriminacije prilikom dobivanja odobrenja za obavljanje taksi djelatnosti u Zenici. U konkretnom slučaju stranka koja se godinama nalazila na listi čekanja za dobivanje taksi stajališta u Općini Zenica prijavila je TI BiH-u diskriminatorne odredbe Pravilnika za obavljanje taksi djelatnosti koji je donijelo Udruženje taksista Zenica taksi, a na koji je saglasnost dala Općina Zenica. Navedeni Pravilnik je sadržao diskriminacijske odredbe prema kom su djeca taksista favorizovana u odnosu na ostale kandidate za dobivanje taksi stajališta. TI BiH se u konkretnom slučaju obratio Ombudsmanu BiH sa detaljnom analizom ovog problema te tražio postupanje ove institucije. Ombudsman je uvažio analizu TI BiH-a i uputio Preporuku Udruženju taksista Zenica taksi da mora izmijeniti sporne odredbe Pravilnika, što je ovo Udruženje i uradilo.

IMOVINSKO-PRAVNI (20 slučajeva u 2012.g.)

TI BiH je zaprimio 20 (9,62%) predmeta koji se odnose na imovinsko-pravne probleme sa kojima su se građani susretali. U većini slučajeva građani su nam se obraćali sa upitima vezanim za vođenje sudskih postupaka, konkretno traženi su savjeti vezani za procesne rokove, za sastavljanje sudskih podnesaka, za tok sudskog postupka i sl. Takođe, građani su tražili i mišljenje TI BiH-a kad je u pitanju ostaviranje prava na penziju, naknada štete, otkazi ugovora o radu, ostavinski postupci, raspolaganje nekretninama i sl.

Iako ovi predmeti ne spadaju u problematiku kojom se TI BiH bavi, strankama su redovno upućivani pravni savjeti, npr. Na koji način mogu da ostvare potraživanja, kojim nadležnim organima se mogu obratiti i sl.

DRŽAVNA UPRAVA (40 slučajeva u 2012.g.)

Ubjedljivo najveći broj prijavljenih slučajeva, 40 (19,23%) u toku 2012.g. se odnosi na sektor državne uprave. U ovu oblast spadaju pritužbe na sve institucije u BiH na svim nivoima vlasti, državnom, entitetskom, lokalnom, kao i prijave koje se odnose na javna preduzeća i javne ustanove.

Najveći broj prijava (16) se odnosi na neregularnosti u procesu zapošljavanja, tj. na neregularno sprovedene konkurse za prijem državnih službenika na svim nivoima vlasti, ali i prijem zaposlenika u javna preduzeća i javne ustanove. Takođe, zaprimljene su i 2 prijave vezane za neregularno sproveden postupak imenovanja na različite funkcije.

Značajno je spomenuti da je u 2012.g. zaprimljeno 6 prijava koje se odnose na nepravilnosti u radu javnih preduzeća i 3 prijave nepravilnosti u radu javnih ustanova. Ono što je karakteristično za većinu ovih prijava je da se kao njihovi prijavioci javljaju zaposlenici preduzeća ili ustanova tj. zviždači

Zaprimljeno je 5 prijava koje su se odnosile na neregularnosti u postupcima dodjele podsticaja za poljoprivredu, od kojih je neophodno istaći slučaj predizborne kampanje stranke Radom za boljitak, tokom koje su dodjeljivani podsticaji poljoprivrednicima koji su na izborima trebali da glasaju za ovu stranku.

Neophodno je spomenuti i 2 prijave koje su pristigle od zaposlenika u državnoj službi u Unsko-Sanskom kantonu, a vezane su za primjenu i tumačenje novodonesenog kantonalnog Zakona o državnim službenicima USK. U konkretnom slučaju TI BiH se obraćao Federalnom ministarstvu pravde s molbom za dostavljanje pravnog tumačenja vezanog za primjenu Zakona jer se u praksi dešavalo da Odbor državne službe za žalbe FBiH odbacuje žalbe stranaka protiv rješenja kantonalnog ministra, zbog nenadležnosti. Tačnije radilo se o neusklađenosti Federalnog i Kantonalnog Zakona zbog čega su stranke bile u nedoumici kome da izjavljuju žalbe jer su se i jedni i drugi organi oglašavali nenadležnim da postupaju.

Preostale prijave vezane su za netransparentnosti oko objavljivanja budžeta, nepostupanje opštinskih organa po zahtjevima stranaka, propuste u stambenom zbrinjavanju povratnika, prijave na postupanje službi u fondovima penzijskog i invalidskog osiguranja i sl.

SUKOB INTERESA (10 slučajeva u 2012.g.)

10 (4,81%) predmeta se odnosi na oblast sukoba interesa javnih zvaničnika. Građani se najčešće obraćaju TI BiH-u sa upitima da li određena situacija u kojoj se našao javni zvaničnik predstavlja sukob interesa. TI BiH je odgovarao strankama u skladu sa zakonima o sukobu interesa.

TI BiH je uputio 4 prijave sukoba interesa Centralnoj izbornoj komisiji BiH, međutim iste još uvijek nisu riješene:

- Prijava Nermina Nikšića, premijera Federacije Bosne i Hercegovine zbornogavoda iz medija da je kupio stan po povlaštenoj cijeni u zgradi koju je gradilo privredno društvo „Unipromet“ i da je u toj istoj stambeno-poslovnoj zgradi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine uzela u zakup poslovni prostor u površini od 1.500 m² radi smještaja četiri federalna ministarstva.
- Prijava Jure Zečevića, iz reda kluba poslanika SNSD, u svojstvu izabranog zvaničnika Županije Posavske koji je vlasnik firme „ZEKO-PROMET“ d.o.o. Odžak sa kojom je Vlada Županije Posavske potpisivala ugovore.

- Prijava Slobodanke Ćurčić, iz reda kluba poslanika SNSD, u svojstvu izabranog zvaničnika Skupštine Brčko Distrikt čija je firma „DONA“ d.d. Brčko distrikt, sklapala poslove sa Vladom Brčko Distrikt, po kojima je vrijednost posla ili ugovora bila veća od 5.000,00 KM godišnje.

PRISTUP INFORMACIJAMA (18 slučajeva u 2012.g)

U toku 2012.g. TI BIH je imao 18 (8,65%) predmeta koji su vezani za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama. U većini slučajeva građani su prijavili da im je onemogućen pristup informacijama od strane javnog organa, tačnije da su se javni organi oglušili o njihove zahtjeve, tj. radi se o tipičnim slučajevima ćutanja administracije. TI BIH se povodom ovih prijava obraćao javnim organima te sa pozivom na Zakon o slobodi pristupa informacijama tražio podatke u ime stranaka. Nakon zaprimanja, podaci su prosljeđivani strankama.

TI BIH je tokom 2012.g. zaprimao upite u kojima su stranke tražile pravni savjet vezan za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama, na koje je TI BIH redovno odgovarao. Značajno je istaći da su zaprimani i telefonske pozive službenika iz raznih institucija koji su tražili pomoć u tumačenju odredbi Zakona. Takođe, TI BIH se svakodnevno obraća raznim institucijama koristeći se Zakonom o slobodi pristupa informacijama i to ne samo u okviru ovih predmeta nego i u svim ostalim oblastima.

U 2012.g. TI BIH je podnio 12 tužbi nadležnim sudovima zbog kršenja odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama. Od ukupnog broja tužbi, 7 tužbi je podneseno zbog „ćutanja administracije“, a preostalih 5 zbog nesprovođenja testa javnog interesa i odbijanja dostave traženih informacija.

GRAĐEVINARSTVO-URBANIZAM (11 slučajeva u 2012.g.)

Tokom 2012.g. zaprimili smo 11 (5,29%) predmeta od strane građana koji su se odnosili na pritužbe na rad organa jedinica lokalne samouprave zbog neizdavanja ili izdavanja različitih dozvola (npr. za gradnju ili upotrebne dozvole) pravnim ili fizičkim licima koja ne ispunjavaju ili ispunjavaju uslove predviđene propisima. Predmeti iz ove kategorije se odnose na nepravilnosti vezane za rad opštinskih službi kada je u pitanju izdavanje dokumentacije iz oblasti prostornog uređenja, bilo da se radi o tolerisanju nelegalne gradnje uprkos prijavama oštećenih građana ili da se radi o namjernom ignorisanju opštinskih službi za prostorno uređenje da postupe po rješenjima drugostepenih organa ili presudama sudova.

Najznačajniji predmet iz ove kategorije vezan je za proteste koji su se održavali u Banjaluci zbog dodjele zemljišta tzv. Picinog parka biznismenu Mili Radišiću, vlasniku firme Grand trade. TI BIH je vršio provjeru dokumentacije vezane za dodjelu zemljišta, podatke o cijeni građevinskog zemljišta i revidiranje procesa dodjele zemljišta od nadležnih institucija. Takođe TI BIH je pružao pravnu pomoć građanima i organizacijama koje su učestvovala u protestima.

POREZI-FINANSIJE-CARINE (5 slučajeva u 2012.g)

5 (2,40%) predmeta se odnosi na oblast poreza, finansija i carina. Predmeti iz ove kategorije uglavnom se odnose na prijave naplaćivanja robe u eurima umjesto u konvertibilnim markama od strane trgovina, neplaćanje poreskih obaveza prema državi od strane privatnih preduzeća, kao i neizdavanje fiskalnih računa. S obzirom da TI BiH nema kadrovski kapacitet da se bavi ovom problematikom, strankama su davani pravni savjeti kome se mogu obratiti ili je TI BiH prosljeđivao nadležnim institucijama prijave starnaka.

KATEGORIJA OSTALO (29 predmeta u 2012.g.)

U ovu kategoriju spada 29 (13,94%) predmeta koji se uglavnom odnose na različite upite i prijedloge građana, a koji se ne mogu svrstati ni u jednu gore navedenu kategoriju. Radi se o upitima vezanim za plaćanje komunalnih obaveza, upravljanje zajednicama etažnih vlasnika, osnivanjem NVO organizacija, prijedlozima za izmjenama i dopunama zakona, zatim različitim inicijativama građana za rješavanje različitih problema u društvu i sl. U većini ovih predmeta TI BiH je građanima upućivao odgovore, ili u formi pravnog savjeta ili je građane upućivao na nadležne institucije.

Takođe, imajući u vidu da je 2012.g. bila izborna godina zaprimane su i prijave građana o postupanjima političkih subjekata tokom izborne kampanje, o navodnoj kupovini glasova, finansiranju izbornih kampanja i sl. TI BiH se u tim slučajevima obraćao Centralnoj izbornoj komisiji BiH, te prosljeđivao prijave na detaljnu provjeru. Jedna od najzvučnijih prijava koje je TI BiH uputio CIK-u je prijava protiv Narodne stranke radom za boljitak i federalnog ministra poljoprivrede Jerka Ivankovića Lijanovića, zbog kampanje „Kupujmo domaće proizvode“ koja je finansirana iz federalnog budžeta neposredno i u toku izborne kampanje. Centralna izborna komisija kaznila je Narodnu stranku Radom za boljitak na osnovu prijave TI BiH sa 10.000 KM jer je uoči ovogodišnjih lokalnih izbora iskoristila vladinu kampanju "Kupujmo domaće" za svoju izbornu promociju.

Predmeti koje je TI BiH samostalno pokretao na osnovu npr. informacija iz medija, takođe spadaju u ovu kategoriju, a bilo ih je 11.

STATISTIKA

Tokom 2012.g. TI BiH je uputio 254 dopisa nadležnim institucijama, 209 dopisa strankama (pravni savjeti i razna obavještenja), 12 tužbi nadležnim sudovima.

U sklopu Istraživanja primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama u 2012.g. upućeno je 148 zahtjeva za pristup informacijama.

Na besplatnu liniju 0800 55555 za prijavu slučajeva korupcije zaprimljena su 972 poziva.